

Пленкін А. А.

ТЕРМІНИ І ПРОФЕСІОНАЛІЗМИ (ДО ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ)

Проблема класифікації лексичного складу мови завжди посідала значне місце в лінгвістичних дослідженнях. Це пояснюється й роллю слова в системі мови загалом, різноманітням і складністю зв'язків слова з іншими мовними одиницями.

Загалом спеціальна лексика мови науки характеризується такими важливими особливостями, як: вторинним використанням лексичних одиниць, яке розвивається на основі їх первісного загального застосування; спеціальним утворенням штучних позначень; обмеженістю сфери використання; неможливістю прямого перекладу на інші мови; неможливістю довільних заміन окремих елементів без узгодження з традицією галузі; своєрідним ставленням до таких мовних явищ, як полісемія, антонімія; підвищеним денотативним зв'язком.

Терміни – це цілком офіційні, прийняті й узаконені в певній галузі науки чи техніки позначення, назви понять. Специфіка термінів зумовлена сферою функціонування термінологічних одиниць. В останні десятиріччя в термінознавстві утвердились такі позначення основних підкласів термінів: прототерміни, передтерміни, терміноїди, псевдотерміни. Цю класифікацію термінів запропоновано у працях А. Д. Хаютіна, В. М. Лейчика, С. В. Гриньова. **Прототерміни** – спеціальні лексеми, які виникли й використовувалися перед виникненням наук, і тому називають не поняття, а спеціальні уявлення. **Передтерміни** – спеціальні лексеми, яких використовують для найменування новосформованих понять. **Терміноїди** – спеціальні слова, що називають так звані натуральні поняття. **Псевдотерміни** – спеціальні лексеми, хибні поняття, що не відповідають дійсності. **Професіоналізми** – це напівофіційні слова чи словосполучення, які частіше поширені в розмовному мовленні серед людей певної професії, спеціальності, але, по суті, не є суворими науковими позначеннями понять.

Професіоналізми належать до ненормативної спеціальної лексики, на відміну від термінів, які є нормативною частиною спеціальної лексики наукової мови.

Професіоналізми існують у сфері узусу, їх рідко подають у загальних та спеціальних словниках, на відміну від термінів, які фіксуються словниками і функціонують одночасно у двох сферах: фіксації та узусу.

Проблему співвідношення термінів і професіоналізмів у складі спеціальної лексики обговорюють у мовознавстві впродовж тривалого часу, й однозначного вирішення цього питання немає й досі.

Професійна лексика досить численна й неоднорідна. Обсяг і різноманітність професійної ненормативної лексики зумовлені особливостями формування та функціонування відповідної терміносистеми.

Перспективою подальшого дослідження є вивчення семантичної структури спеціальних слів різних класів.